

NOTAE NUMISMATICAE

ZAPISKI NUMIZMATYCZNE

Tom XV

MUZEUM NARODOWE W KRAKOWIE
SEKCJA NUMIZMATYCZNA
KOMISJI ARCHEOLOGICZNEJ PAN
ODDZIAŁ W KRAKOWIE

Kraków 2020

NOTAE NUMISMATICAE

ZAPISKI NUMIZMATYCZNE

Tom XV

MUZEUM NARODOWE W KRAKOWIE
SEKCJA NUMIZMATYCZNA
KOMISJI ARCHEOLOGICZNEJ PAN
ODDZIAŁ W KRAKOWIE

Kraków 2020

Komitet naukowy / Scientific Committee:

Prof. Peter van Alfen, Prof. Michael Alram, Prof. Aleksander Bursche, Prof. François de Callatay, Dr Karsten Dahmen, Prof. Georges Depeyrot, Dr Haim Gitler, Zofia Gołubiew, Prof. Wiesław Kaczanowicz, Elżbieta Korczyńska, Prof. Katerini Liampi, Prof. Adam Małkiewicz, Prof. Andrew Meadows, Prof. Mariusz Mielczarek, Dr Jiří Militký, Prof. Janusz A. Ostrowski, Prof. Maciej Salamon, Prof. Bernhard Weisser

Redakcja / Editorial Board:

Redaktor / Editor in Chief – Jarosław Bodzek
Zastępca redaktora / Associate Editor – Mateusz Woźniak
Sekretarze / Secretaries – Dorota Malarczyk, Anna Bochnak, Barbara Zajac

Redaktor tematyczny / Theme Editor:

Peter van Alfen

Redaktor językowy / Linguistic Editor:

Peter van Alfen

Recenzenci / Reviewers:

Dr Donald Tzvi Ariel, Dr Gabriela Bijovsky, Dr Hab. Mateusz Bogucki, Dr Joe Cribb, Dr Adam Degler, Prof. Władysław Duczko, Dr Przemysław Dulęba, Dr Hab. Arkadiusz Dymowski, Dr Witold Garbaczewski, Dr Inge Heeren, Dr Johan Van Heesch, Dr David Hendin, Dr Tanja Jones, Prof. Achim Lichtenberger, Dr Kris Lockyear, Dr Kyrilo Myzgin, Prof. Marek J. Olbrycht, Prof. Tomasz Polański, Dr Luboš Polanský, Prof. Pere Pau Ripolles, Dr Hab. Judyta Rodzińska-Nowak, Prof. Nikolaus C. Schindel, Dr Emilia Smagur, Dr Eliza Walczak, Dr David Wigg-Wolf, Dr Hab. Bernhard Woytek, Dr Roman Zaoral, Dr Bernhard Ziegauß

Redaktorzy prowadzący / Commissioning Editors:

Dorota Malarczyk, Anna Kowalczyk

Tłumaczenia / Translations:

Zsófia Cseh, Marcin Fijak, Piotr Godlewski, Mateusz Krupski, Maria Piechaczek-Borkowska, Jadwiga Szczupak, Grzegorz Żabiński, Lingua Lab s.c.

Korekta / Proofreading:

Aedaan Shaw, Keith Horechka

Projekt graficzny i typografia / Graphic Design and Desk Top Publishing:

Luiza Berdak

Skład i lamanie / Typesetting and page layout:

Zofia Łucka

Adres redakcji / Address of the Editorial Office:

Muzeum Narodowe w Krakowie
ul. Józefa Piłsudskiego 12, 31-109 Kraków
tel. (+48) 12 433 58 50, e-mail: notae@mnk.pl
<http://mnk.pl/notae-numismaticae-zapiski-numizmatyczne-1>

Wyłącznie odpowiedzialność za przestrzeganie praw autorskich dotyczących materiału ilustracyjnego ponoszą autorzy tekstów.
Authors of the texts bear the sole responsibility for observing the copyright illustrations.

Wersją pierwotną *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* jest wersja elektroniczna.
The electronic edition of the *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* is treated as its original version.

© Muzeum Narodowe w Krakowie i Autorzy, 2020

ISSN 1426-5435

SPIS TREŚCI / CONTENTS

- 9 Od redakcji
10 From the Editors

ARTYKUŁY / ARTICLES

- FRANK L. HOLT
13 On Probability and Proof: Piecing Together the Puzzle of Alexander's Elephant Medallions
O prawdopodobieństwie i weryfikacji. Układając puzzle medalionów Aleksandra Wielkiego
- JERZY CIECIELĄG
21 The Temple on the Coins of Bar Kokhba – a Manifestation of Longing or a Political Programme? A Few Remarks
Świątynia na monetach Bar Kochby – manifestacja tęsknoty czy program polityczny? Kilka uwag
- TOMASZ BOCHNAK
37 A Celtic Stater of the Krakow Type from the Opatów Area (Opatów County, Świętokrzyskie Voivodeship)
Celtycki stater typu krakowskiego z okolic Opatowa, pow. loco, woj. świętokrzyskie
- MELINDA TORBÁGYI, ISTVÁN A. VIDA
49 Some Remarks on Eraviscan Coinage
Kilka uwag na temat mennictwa Erawisków
- KAMIL KOPIJ
65 Mints Locations and Chronology of Gnaeus and Sextus Pompey's Bronze Coinage (RRC 471, 478 and 479): A Die Axes Study
Lokalizacja mennic i chronologia brązowych monet Gnejusza i Sekstusa Pompeuszów (RRC 471, 478 i 479). Studium rotacji stempli
- VITAL' SIDAROVICH
87 New Finds of Roman Republican Period Denarii in the Territory of Belarus
Nowe znaleziska denarów Republiki Rzymskiej na terytorium Białorusi
- ANTONINO CRISÀ
107 Farmers, the Police Force, and the Authorities: The "Calvatone (1911) Hoard" as Seen Through Archival Records (Cremona – Italy)
Rolnicy, siły policyjne i przedstawiciele władzy. Skarb „Calvatone (1911)” w świetle źródeł archiwalnych (Cremona, Włochy)

- BARTOSZ AWIANOWICZ
137 CEREREM and IVNONEM. Why the Accusative Case? Two Rare Reverse Legends on Coins of Julia Domna (RIC IV Caracalla 378, 585, 596 and 599)
Dlaczego accusativus? Dwie rzadkie legendy rewersu na monetach Julii Domny (RIC IV Caracalla 378, 585, 596 i 599)
- JAROSŁAW BODZEK, KRZYSZTOF TUNIA
147 New Finds of Roman Coins from the Kazimierza Wielka District, Southern Poland
Nowe znaleziska monet rzymskich z terenu powiatu Kazimierza Wielka, pld. Polska
- ARKADIUSZ DYMOWSKI
167 Some Remarks on the Problem of Occurrence of *Denarii Subaerati* in Barbaricum
Kilka uwag na temat występowania denarii subaerati na terenie Barbaricum
- EMILIA SMAGUR
179 Regulated Roman Coins and Their Imitations from India: Did Roman Coins Circulate as Money in the Subcontinent?
Standaryzacja monet rzymskich i ich imitacji w Indiach. Czy monety rzymskie funkcjonowały jako pieniądz na subkontynencie indyjskim?
- ADAM KĘDZIERSKI, DOROTA MALARCZYK,
DARIUSZ WYCZÓŁKOWSKI
211 Recent Finds of Islamic Coins from the Old Town and Zawodzie Districts in Kalisz
Najnowsze znaleziska monet islamskich z terenu Starego Miasta i Zawodzia w Kaliszu
- PAWEŁ MILEJSKI
235 Coins from the Streets of Racibórz
Monety z ulic Raciborza
- AGNIESZKA SMOŁUCHA-SŁADKOWSKA
275 Pairing Antagonists: Pisanello's Medals of Niccolò Piccinino and Francesco Sforza
Zestawiając przeciwników. Medale Niccola Piccinina i Francesca Sforzy autorstwa Pisanella

RECENZJE / REVIEWS

KAMIL KOPIJ

- 307 AGATA ALEKSANDRA KLUCZEK, *Primordia Romana. Mityczna przeszłość Rzymu i pamięć o niej w rzymskich numizmatach zakłeta*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2019, 564 pages, 166 illustrations, 2 maps, 21 tables, 3 charts; ISBN 978-83-226-3443-1

JAROSŁAW BODZEK

- 311 FRÉDÉRIQUE DUYRAT, *Wealth and Warfare. The Archaeology of Money in Ancient Syria*, Numismatic Studies 34, The American Numismatic Society, New York 2016, 619 pages, 73 figures, 37 maps; ISSN 0517-4048, ISBN 978-0-89732-346-1

JAROSŁAW BODZEK

- 318 THOMAS FAUCHER, ANDREW MEADOWS, CATHARINE LORBER (eds.), *Egyptian Hoards I. The Ptolemies*, Bibliothèque d'Étude 168, Institut Français d'Archéologie Orientale, Le Caire 2017, 579 pages, 236 plates; ISSN 0259-3823, ISBN 978-2-7247-0689-5

JAROSŁAW BODZEK

- 322 WOLFGANG R. FISCHER-BOSSERT, *Coins, Artists, and Tyrants. Syracuse in the Time of the Peloponnesian War*, Numismatic Studies 33, The American Numismatic Society, New York 2017, 371 pages, 27 plates; ISBN 978-0-89722-341-6

JAROSŁAW BODZEK

- 326 STEFAN KRMNICEK and HENNER HARDT (eds.), *A Collection in Context. Kommentierte Edition der Briefe und Dokumente Sammlung Dr. Karl von Schäffer*, Tübinger Numismatische Studien 1, Tübingen 2017, 199 pages, 56 illustrations; ISBN 978-3-947251-00-1; DOI: 10.15496/publikation-19401

KRONIKA / CHRONICLE

MATEUSZ WOŹNIAK

- 333 Kronika Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie (2019)
340 The Chronicle of the Numismatic Cabinet of the National Museum in Krakow (2019)

JAROSŁAW BODZEK

- 349 Kronika Sekcji Numizmatycznej Komisji Archeologicznej Polskiej Akademii Nauk Oddział w Krakowie (2019)
351 The Chronicle of the Numismatic Section of the Commission on Archaeology of the Polish Academy of Sciences (Krakow Branch of the Polish Academy of Sciences) (2019)

Szanowni Państwo,

oddajemy w Państwa ręce tom XV *Notae Numismatae – Zapisków Numizmatycznych*. Zgodnie z przyjętymi przez nas zasadami wszystkie teksty publikujemy w językach kongresowych, z angielskimi i polskimi abstraktami. Zawartość obecnego numeru oraz tomy archiwalne są zamieszczone w formie plików PDF na stronie internetowej Muzeum Narodowego w Krakowie (<https://mnk.pl/notae-numismatae-zapiski-numizmatyczne-1>). Na stronie internetowej są ponadto dostępne wszelkie informacje ogólne o czasopiśmie oraz instrukcje dla autorów i recenzentów.

Redakcja

Dear Readers,

It is with great pleasure that we present volume XV of *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* to you. In accordance with the principles that we have adopted, our texts are published in the conference languages with English and Polish abstracts. The whole of the present volume can be found as PDF's on the website of the National Museum in Krakow (<https://mnk.pl/notae-numismaticae-zapiski-numizmatyczne-1>), as are previously published volumes of the journal. The website also contains general information about the journal as well as information for prospective authors and reviewers.

The Editors

MATEUSZ WOŹNIAK

Muzeum Narodowe w Krakowie

ORCID: 0000-0002-1243-6536

Kronika Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie (2019)

W 2019 roku zespół Gabinetu Numizmatycznego pracował w składzie: dr hab. Jarosław Bodzek (kierownik, monety starożytne), mgr Anna Bochnak (monety nowożytne, varia i depozyty), mgr Anda Jaworucka-Drath (pieniądz papierowy), mgr Dorota Malarczyk (monety orientalne) oraz mgr Mateusz Woźniak (monety średniowieczne).

Kolekcja Gabinetu Numizmatycznego liczyła na koniec 2019 roku 115 420 obiektów, a wraz z depozytami i obiektami niebędącymi muzealiami (materiały pomocnicze) – 122 129. Zasób kolekcji zwiększył się (inwentarzowo) w stosunku do poprzedniego roku o 2174 muzealia.

Niewątpliwie najcenniejszym nabytkiem 2019 roku jest podarowane przez Jerzego Chałupskiego niezwykle rzadkie naśladownictwo szeląga elbląskiego Gustawa Adolfa (1611–1632), wybite w Oldenburgu za panowania Antona Güntera (1603–1667) w latach 1627–1637, kiedy mennicą zarządzał Anton Paris (1622–1637).

Do kolekcji monet starożytnych wpłynęły bite w brązie i srebrze emisje greckich i rzymskich mennic zlokalizowanych na obszarze od Mezji przez Dację i Trację po Kolchidę, a także z terenów dzisiejszego Bliskiego Wschodu. Podarowali je: Lech Kokociński (74 egzemplarze), darczyńca pragnący zachować anonimowość (47 egzemplarzy) oraz Jacek Budyn (8 egzemplarzy). Monetę bizantyńską ofiarował Krzysztof Tunia.

Podobnie jak w latach poprzednich wzbogacił się nasz zbiór starożytnych monet indyjskich i indo-sasanidzkich (42 egzemplarze), które systematycznie przekazuje nam od kilku lat Mirosław Kruszyński (Szwajcaria). Tenże podarował do naszej kolekcji również ciekawe zespoły monet nowożytnych, w tym indyjskich z XVI–XIX wieku i europejskich z XVIII–XX wieku (z wyróżniającą się grupą monet francuskich, belgijskich i holenderskich – 186 szt.), a także emisji nowożytnych. Łączna

liczba podarowanych w 2019 roku przez Mirosława Kruszyńskiego monet to 431. Mniejsze dary przekazali nam ponadto Mateusz Nieć i Paweł Zajma.

Otwarta w 2019 roku wystawa „Uwaga! Fałszerstwo” (patrz dalej) pobudziła ofiarodawców do wzmocnienia naszej kolekcji monet fałszywych: Paweł Zajma przekazał zestaw powstałych w XVII i XVIII wieku fałszywych monet polskich, a Jacek Budyn współczesne fałszerstwo średniowiecznego, arabskiego ćwierćdinara w złocie. Dział ten wzbogacili także Lech Kokociński, Michał Kamiński i Jan Maciej Ostrowski.

Systematycznie rozwijał się zbiór medali współczesnych uzupełniony przez dary Janiny Glazur, Mirosława Kruszyńskiego, Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie oraz Bractwa Czapki Studenckiej Uniwersytetu Jagiellońskiego (dar złożył Kasper Krawet). W znaczny sposób powiększyła się kolekcja medalików religijnych o pochodzące z donacji Mirosława Kruszyńskiego (456 sztuk) i Janiny Glazur.

Także kolekcja pieniądza papierowego miała swoich kolejnych darczyńców, wśród których mamy Mirosława Kruszyńskiego (51 sztuk), Mateusza Niecia (53 sztuki), a także Aldo Echeverria (Ekwador), Janinę Glazur, Romana Rogulskiego i Państwową Wytwórnę Papierów Wartościowych. Wart wyróżnienia jest dar wykonanego techniką rysunku fałszywego banknotu 1-złotowego z 1919 roku, który otrzymaliśmy z rąk Mateusza Niecia.

Papiery wartościowe z kolei ofiarowali Mirosław Kruszyński i Kamil Lipski, a karty aprowizacyjne Janina Glazur i Mateusz Nieć.

Bardzo liczne obiekty (ponad 500) wchodzące w zakres zainteresowań egzonomii podarował Mirosław Kruszyński. Były to głównie żetony i lokalne monety zastępcze.

Z przekazu Narodowego Banu Polskiego z kolei pochodziły emitowane w 2018 roku monety kolekcjonerskie i zestaw złotych monet wybitych dla uczczenia 100. rocznicy wprowadzenia „złotego” po odzyskaniu przez Polskę niepodległości.

Zakupiono również kolekcję 28 połączonych barbarzyńskich, tzw. gockich, imitacji rzymskich aureusów.

W 2019 roku przygotowano jedną wystawę czasową „Uwaga! Fałszerstwo” (19 września 2019 – 31 maja 2020). Zaprezentowano na niej 710 zabytków numizmatycznych w postaci monet, banknotów i stempli monetarnych z kolekcji Gabinetu Numizmatycznego (to największy tego typu zbiór w Polsce) oraz kolekcji prywatnych (Andrzeja Gila, Lecha Kokocińskiego, Ludwika Litewki, Gabinetu Numizmatycznego Damiana Marciniaka). Wystawa została poświęcona tematyce fałszowania monet i banknotów na szkodę zarówno emitentów, jak i kolekcjonerów. Kolekcja pieniądza fałszywego przechowywana w Pałacu Czapskich liczy obecnie niemal 7000 egzemplarzy i ciągle się powiększa. Fałszerstwa z epoki wchodziły w skład przekazywanych do niej wielkich zbiorów, takich jak kolekcja Emeryka Hutten-Czapskiego (1828–1896) czy Zygmunta Zakrzewskiego (1867–1951), do których

były przez ich twórców niekiedy włączane świadomie i pozostawiane jako ciekawostka lub przestroga dla kolejnych pokoleń. Trzon obecnej kolekcji pieniądza fałszywego stanowi liczący 4500 monet dar Lecha Kokocińskiego.

Na wystawie można było zobaczyć wybór obiektów z tego zespołu, od antyku po czasy współczesne (początek lat 90. XX wieku). W części poświęconej monetom antycznym pokazano bite w srebrze i złocie znakomite bułgarskie naśladownictwa i fałszerstwa, które wyszły m.in. z warsztatu Slaveya Petrova, oraz niegdyś uważane za fałsyfikaty renesansowe medale imitujące rzymskie monety, tzw. padowana. Licznie reprezentowane były fałszerstwa monet okresu średniowiecza, także te wytwarzane przez słynnego niemieckiego fałszerza Karla Wilhelma Beckera (1772–1830), jak i z czasów nowożytnych. Pokazano ponadto wybór monet i stempli do ich bicia autorstwa pracownika Mennicy Warszawskiej Józefa Majnerta (1813–1879) oraz bite w złocie dzieła działającej w XIX wieku spółki fałszerzy Hausmanna, Fajna i Igła. Można było zobaczyć również fragmenty kilku fałszerskich skarbów. Omówioną na wystawie historię fałszowania pieniądza kończyły niezwykle interesujące obiekty z okresu II Rzeczypospolitej i Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, a także produkowane dziś masowo w Chinach kopie monet historycznych. Na wystawie znalazły się ponadto fałsyfikaty pieniądza papierowego, zarówno tworzone na szkodę kolekcjonerów (takie jak współczesne fałszerstwa biletów insurekcji kościuszkowskiej z 1794 roku), jak i te wykonywane w 20-leciu międzywojennym i w czasie II wojny światowej. Kuratorami wystawy byli Anna Bochnak i Mateusz Woźniak.

W sali wykładowej Muzeum im. Emeryka Hutten-Czapskiego odbyła się zorganizowana wspólnie z Sekcją Numizmatyczną Komisji Archeologicznej PAN Oddział w Krakowie sesja naukowa „Znaleziska monet władców Królestwa Bosporańskiego na terenie środkowo- i wschodnioeuropejskiego Barbaricum” (28 marca 2019). Osobą łączącą obie instytucje był Jarosław Bodzek, który pełniąc honory gospodarza, otworzył to spotkanie wystąpieniem przybliżającym tematykę konferencji, a następnie przedstawił wykład „Znaleziska monet władców Królestwa Bosporańskiego z terenu Polski”. Ponadto, w ramach współpracy Gabinetu Numizmatycznego z Sekcją Numizmatyczną, w tym samym miejscu prof. dr Koray Konuk (CNRS-Uniwersytet Bordeaux Montaigne) zaprezentował dwa wykłady – „The 2015–2018 archaeological campaigns at Euromos in Caria” oraz „A recent project in digital humanities: Historia Numorum Online” (14 listopada 2019).

Przez cały 2019 rok trwały prace nad XIV tomem *Notae Numismaticae – Zapiszków Numizmatycznych*, redagowanych przez Jarosława Bodzka, Mateusza Woźniaka, Dorotę Malarczyk, Annę Bochnak i Barbarę Zając (Uniwersytet Jagielloński), do którego artykuły przygotowali między innymi Anna Bochnak, Jarosław Bodzek i Mateusz Woźniak (wydanie tomu zaplanowano na 2020 rok). Zakończono także prace redakcyjne nad pierwszym tomem nowej serii wydawniczej „Medal i sztuka medalierska”,

redagowanym przez Mateusza Woźniaka, Paulinę Taradaj (MNK) i Agnieszkę Smołuchę-Sładkowską (UJ).

Wśród aktywności pracowników Gabinetu Numizmatycznego nie zabrakło udziału w międzynarodowych konferencjach. W maju Anna Bochnak i Dorota Malarczyk udały się, jak co roku, na Ukrainę, by we Lwowie wziąć udział w XVI Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Archeologia zachodniej Ukrainy” (Lwów, 22–24 maja 2019) i zaprezentować referaty (kolejno): „Karol Bołsunowski i jego listy słane z Kijowa do redakcji »Wiadomości Numizmatyczno-Archeologicznych« w Archiwum Muzeum Narodowego w Krakowie” i „Wczesnośredniowieczny skarb srebrny z Sądowej Wiszni w obwodzie lwowskim (Ukraina)”. W górnośląskich Bobolicach na XXII Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Technicznej Odlewnictwa Metali Nieżelaznych. Nauka i Technologia” (30 maja – 1 czerwca 2019) można było wysłuchać wykładu przygotowanego przez Annę Bochnak i Aldonę Garbacz-Klempkę (AGH) zatytułowanego „Analiza metaloznawcza ołowianych plomb typu drohiczyńskiego ze zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie”. Jesienią odbyła się IV edycja konferencji numizmatycznej „Numismatica Centroeuropaea” (23–26 września 2019), której gospodarzem w tym roku była Kremnica (Słowacja). Tamże swoje referaty wygłosili: Anna Bochnak (wspólnie z Iwoną Młodkowską-Przepiórkowską) – „XVII-wieczny skarb monet znaleziony na cmentarzu przy kościele św. Barbary na Starym Mieście w Częstochowie”, Dorota Malarczyk – „Na wschód od Bugu – wczesnośredniowieczne skarby srebrnych monet orientalnych z terenów Ukrainy” i Mateusz Woźniak (wspólnie z Krzysztofem Tunią) – „Monety z wczesnośredniowiecznego cmentarzyska w Stręgoborzycach, pow. Kraków”. W Krakowie z kolei została zorganizowana przez Uniwersytet Jagielloński międzynarodowa konferencja „Languages and Civilizations. Oriental Studies in Krakow 1919–2019” (14–16 października 2019), na której Dorota Malarczyk wystąpiła z wykładem „Oriental coins in the collection of the Numismatic Cabinet of the National Museum in Krakow”.

Mateusz Woźniak wziął udział w konferencji zorganizowanej przez Polską Akademię Umiejętności, noszącej tytuł „Kraków w IX–XIII wieku” (23 października 2019), na którą przygotował wystąpienie „Moneta i mennictwo w Krakowie w X–XIII wieku”.

Dorota Malarczyk, realizując swoją misję szerzenia wiedzy na temat numizmatyki daleko- i bliskowschodniej, wzięła udział w projekcie *Grandes colecciones de moneda y su gestión*, zorganizowanym przez Casa de la moneda de Madrid i Universidad Autónoma de Madrid (22–24 lipca 2019), prezentując w Madrycie wykład „Collections of early-medieval islamic coins in Poland” oraz przeprowadzając warsztaty z rozpoznawania średniowiecznych monet islamskich. Obcowaniem z podobną tematyką – „Mennictwo średniowiecznych Indii Północnych: Sułtanat Delhi” (5 czerwca 2020)

i „Mennictwo Sułtanatu Delhi” (11 grudnia 2019) – oraz tą samą prelegentką mogli się też cieszyć studenci II roku indologii w Instytucie Orientalistyki UJ. Jarosław Bodzek był jednym z wykładowców XIX krakowskiej edycji Toruńskich Warsztatów Numizmatyki Antycznej (Kraków, 5–6 października 2019), na których wygłosił referat „Ateńskie sówki i ich naśladownictwa”, a z kolei ze studentami iranistyki UJ podzielił się wiedzą na temat „Mennictwa perskiego okresu Achemenidów” (11 grudnia 2019). Uczestnicy IV Sesji Wykładowej „W numizmatyce tyle widzisz, ile wiesz”, towarzyszącej aukcji numizmatycznej zorganizowanej przez Gabinet Numizmatyczny Damian Marciniak, mieli okazję zapoznać się z historią Gabinetu Numizmatycznego w MNK przedstawioną przez Mateusza Woźniaka w referacie „Moneta nerwem rzeczy... Muzeum im. Emeryka Hutten-Czapskiego wczoraj i dziś” (Warszawa, 24 maja 2019).

Kontynuowano prace nad realizacją wewnętrznych projektów badawczych prowadzonych w ramach działalności statutowej Muzeum Narodowego w Krakowie: „Plomby typu drohiczyńskiego w zbiorach MNK” (Anna Bochnak), „Starożytne monety syryjskie w kolekcji Muzeum Narodowego w Krakowie” (Jarosław Bodzek), „Dirhamy dynastii Sāmānidów we wczesnośredniowiecznych skarbach z terenu Polski” (Dorota Malarczyk) oraz „Najstarsze monety polskie w świetle badań ich składu pierwiastkowego” (Mateusz Woźniak, ostatni rok trwania projektu).

Jarosław Bodzek i Dorota Malarczyk brali udział jako (kolejno) wiceprzewodniczący i członek Komitetu Organizacyjnego w pracach związanych z Międzynarodowym Kongresem Numizmatycznym, który odbędzie się w Warszawie w 2022 roku. Oboje są także członkami zespołu redakcyjnego przygotowującego publikację *Survey of Numismatic Research 2014–2020*.

Prowadzono ponadto popularyzacyjny stały cykl wykładów „Numizmatyka, czyli co?” (11 sezon), w ramach którego wystąpili: Anna Bochnak („Znany jak zły szeląg? Tytus Liwiusz Boratini” i „Cienie numizmatyki – fałszerze monet i ich demaskatorzy”), Jarosław Bodzek („Sarmaci, rzymskie monety i polskie kolekcje numizmatów” i „Subaeraty, subargenteusy, »limesfalsa« i inne. Fałszerstwa monet w starożytności”), Anda Jaworucka-Drath („Historia PWPW od chwili powstania do czasów II wojny światowej. Część I” i „Zabezpieczenia i fałszerstwa pieniądza papierowego”), Dorota Malarczyk („Słudzy i władcy – mennictwo mameluckich sułtanów Egiptu i Syrii (1250–1517)”) oraz Mateusz Woźniak („Czy Piast Kołodziej bił monety?”). W ramach cyklu gościnnie wystąpił Dariusz Jasek z krakowskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego z wykładem „Największe złote monety – europejskie emisje studukatówki”). Z innych aktywności mających na celu popularyzację numizmatyki można wymienić udział w „Nocy Muzeów”, której edycja roku 2019 odbyła się pod hasłem przewodnim „NATURALnie”. Dlatego też dwa przygotowane spotkania nosiły tytuły: „Naturalnie pieniądz – pieniądz przedmiotowy” (Anna Bochnak) i „Naturalnie pieniądz – nieoczywiste formy” (Jarosław Bodzek).

Jarosław Bodzek i Mateusz Woźniak współpracowali z Kołem Naukowym Studentów Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego przy organizacji ostatniej polskiej edycji (kolejne odbędą się na Węgrzech) międzynarodowej konferencji studencko-doktoranckiej „*Pecunia omnes vincit*” (31 maja – 1 czerwca 2019), a także kolejnej krakowskiej edycji Toruńskich Warsztatów Numizmatyki Antycznej (5–6 października 2019), których głównym realizatorem jest Fundacja „*Traditio Europae*”.

Jak co roku pracownicy Gabinetu Numizmatycznego współpracowali z Polskim Towarzystwem Numizmatycznym Oddział Kraków, m.in. przygotowując prelekcję „O niektórych kontrowersjach związanych z monetami średniowiecznymi z mennicy krakowskiej” (Mateusz Woźniak), a także spotkanie dotyczące fałszerstw monet i banknotów połączone z oprowadzaniem po wystawie „Uwaga! Fałszerstwo” (Anna Bochnak i Mateusz Woźniak).

Przeprowadzone zostały ponadto zajęcia z numizmatyki dla studentów II roku muzeologii z Uniwersytetu Rzeszowskiego o tematyce „Numizmatyka antyczna i średniowieczna” (Anna Bochnak i Dorota Malarczyk).

W 2019 roku Muzeum Narodowe w Krakowie obchodziło 140. urodziny. Punktem kulminacyjnym uroczystości była gala, która odbyła się 11 października w Teatrze im. Juliusza Słowackiego w Krakowie. Podczas gali pracownicy Gabinetu Numizmatycznego zostali uhonorowani odznaczeniami państwowymi: Srebrnym Krzyżem Zasługi (Jarosław Bodzek) i Brązowym Krzyżem Zasługi (Mateusz Woźniak) oraz odznakami Zasłużony dla Kultury Polskiej (Anna Bochnak, Anna Jaworucka-Drath i Dorota Malarczyk).

W 2019 roku odwiedzili nas Sergey Białopolski (Ukraina, Lwowskie Towarzystwo Kolekcjonerskie), dr Howard Berlin (USA, autor przewodnika *The Numismatourist: The Only Worldwide Travel Guide to Museums, Mints, and Other Places of Interest for the Numismatist*), Ethan Gruber (USA, American Numismatic Society), prof. Andrew Meadows (Wielka Brytania, New College, Oxford), dr Stepan Stepanenko (Francja, Ecole Pratique des Hautes Etudes, Paris Sciences et Lettres), prof. David Wigg-Wolf (Niemcy, Römisch-Germanische Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts) i prof. Koray Konuk (Francja, CNRS-Uniwersytet Bordeaux Montaigne).

**BIBLIOGRAFIA PRACOWNIKÓW GABINETU NUMIZMATYCZNEGO
ZA ROK 2019 (z uwzględnieniem pozycji wydanych z datą 2018)**

BOCHNAK, A. i WOŹNIAK, M. 2018. „Fragment XVI-wiecznego skarbu z Zawiercia-Kromołowa ze zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie”, *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* 13: 245–271.

BODZEK, J. i WOŹNIAK, M. 2018. „Bogumiła Haczewska (4 maja 1943 – 31 grudnia 2017)”, *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* 13: 345–356.

JAWORUCKA-DRATH, A., wspólnie z KLISIŃSKA-KOPACZ, A., LECH, K., del HOYO-MELÉNDEZ, J.M., MENDYS, A. i ŁYDŹBA-KOPCZYŃSKA, B. 2019. „Provenance studies of »Kościuszkobanknotes« – one of the oldest paper banknotes in Europe. Using Raman spectroscopy in conjunction with other analytical techniques”, *Journal of Raman Spectroscopy*, wersja elektroniczna <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/jrs.5710>.

WOŹNIAK, M. 2018. „DVX CRACOVIEN – brakteat ze skarbu krakowskiego”, [w:] W. GARBACZEWSKI i R. MACYRA (red.), *Studia nad dziejami pieniądza i bankowości w Polsce*, t. 4: *Pieniądz i banki w Małopolsce*, Poznań: 135–150.

WOŹNIAK, M. 2018. „Kronika Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie (2017)”, *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* 13: 315–329.

Adres autora:

Mateusz Woźniak
Gabinet Numizmatyczny
Muzeum Narodowe w Krakowie
ul. Piłsudskiego 12
31–109 Kraków
e-mail: mwozniak@mnk.pl

MATEUSZ WOŹNIAK

The National Museum in Krakow

ORCID: 0000-0002-1243-6536

**The Chronicle of the Numismatic Cabinet
of the National Museum in Krakow (2019)**

In 2019, the Numismatic Cabinet consists of the following staff members: Prof. extraordinarius Jarosław Bodzek (head, ancient coins); Anna Bochnak, M.A. (modern coins, varia, deposits); Anda Jaworucka-Drath, M.A. (paper money); Dorota Malarczyk, M.A. (Oriental coins), and Mateusz Woźniak, M.A. (mediaeval coins).

At the end of 2019, the collections of the Numismatic Cabinet numbered 115,420 pieces, and including the deposits and objects that were not museum exhibits (auxiliary materials) 122,129 pieces. In comparison to the previous year, the cabinet's holdings increased by 2,174 pieces.

Our most valuable acquisition in 2019 was undoubtedly an extremely rare imitation of the Elbing shilling of Gustavus Adolphus of Sweden (1611–1632), minted in Oldenburg during the reign of Count Anton Günther (1603–1667), in the years 1627–1637, when the mint was under the management of Anton Paris (1622–1637). The coin was presented to us by Jerzy Chałupski.

Our collection of ancient coins was enriched by bronze and silver issues of Greek and Roman mints based in locations ranging from Moesia to Dacia and Thrace to Colchis, as well as the area of the present-day Middle East. These were donated by Lech Kokociński (74 items), a donor who wishes to remain anonymous (47 items), and Jacek Budyn (8 items). A Byzantine coin was donated by Krzysztof Tunia.

Similar to previous years, our collection of ancient Indian and Indo-Sasanian coins (42 specimens) was expanded thanks to a donation from Mirosław Kruszyński (Switzerland) who has been regularly contributing to this collection for several years. That very same benefactor also enriched our holdings with some interesting sets of modern coins, including Indian ones dating from the 16th–19th centuries, as well as European ones minted from the 18th through the early 20th centuries (with a particularly distinct group of 186 French, Belgian and Dutch coins), as well as modern issues. The complete number of coins donated to our Cabinet by Mirosław Kruszyński in 2019 is 431. Lesser donations were also contributed by Mateusz Nieć and Paweł Zajma.

The exhibition entitled *Uwaga! Falszerstwo* (Warning! Forgery), launched in 2019 (see below), inspired certain donors to strengthen our counterfeit coins collection. Paweł Zajma donated a set of 17th- and 18th-century counterfeit Polish coins, and Jacek Budyn a contemporary forgery of a mediaeval, Arabian golden quarter-dinar coin. Further contributions to this department were made by Lech Kokociński, Michał Kamiński and Jan Maciej Ostrowski.

The collection of contemporary medals systematically grew in size thanks to the gifts from Janina Glazur, Mirosław Kruszyński, the Jan Matejko Academy of Fine Arts in Krakow, and the Fraternity of the Student Cap at Jagiellonian University (whose gift was presented by Kasper Krawet). Our collection of religious medallions also grew considerably, most of the new acquisitions being the donations of Mirosław Kruszyński (456 pieces) and Janina Glazur.

Furthermore, a number of donors added to the collection of paper money; here, we should mention Mirosław Kruszyński (51 pcs), Mateusz Nieć (53 pcs), Aldo Echeverria (Ecuador), Janina Glazur, Roman Rogulski, and Polish Security Printing Works. Particularly noteworthy is the donation of a counterfeit one zloty note (a finely executed drawing) dating from 1919 which we received from Mateusz Nieć.

Mirosław Kruszyński and Kamil Lipski added on to our collection of securities, while food ration coupons were donated by Janina Glazur and Mateusz Nieć.

An extremely large number (over 500) of collectables that fall in the category of exnumia items were donated by Mirosław Kruszyński. The group consisted mostly of tokens and local substitute coins.

Collector coins issued in 2018 and a set of golden coins minted to commemorate the centenary of the release of the Polish “*złoty*” as the national currency following the regaining of Poland’s independence were bestowed upon the Cabinet by the National Bank of Poland.

A collection of 28 gold-plated, barbarous (aka ‘Gothic’) imitations of Roman aurei was also purchased.

One temporary exhibition was organized in 2019. Entitled *Uwaga! Falszerstwo* (Warning! Forgery) and held from September 19, 2019 to May 31, 2020 it presented 710 numismatic items, featuring coins, banknotes and coin dies selected from the holdings of the Numismatic Cabinet (which prides itself on being the largest collection of this type in Poland), as well as the private collections of Andrzej Gil, Lech Kokociński, Ludwik Litewka, and Damian Marciniak’s Numismatic Cabinet. The exhibition was dedicated to the topic of forgery of coins and banknotes – a practice detrimental to issuers and collectors alike. Our collection of false money, stored at Czapski Palace, currently holds almost 7,000 items and is constantly expanding. Period counterfeits constituted an inherent part of the large collections which were contributed by such benefactors as Emeryk Hutten-Czapski (1828–

1896) or Zygmunt Zakrzewski (1867–1951) who sometimes chose to deliberately incorporate forgeries into their collections, considering them a curiosity, or a warning for future generations. Presently, the core of our fake money collection is a lavish trove of 4,500 coins donated by Lech Kokociński.

The exhibition offered visitors a selection of items from that collection, ranging from antiquity up until the early 1990s. In the section dedicated to ancient coins some exquisite Bulgarian imitations and forgeries, minted in silver and gold (some being manufactured by the workshop of Slavey Petrov) were on display, along with Renaissance medals imitating Roman coins (once thought to be forgeries), aka the Paduans. Forgeries of mediaeval coins were strongly represented in the exhibition, including the works of the famous German counterfeiter Karl Wilhelm Becker (1772–1830), as well as those produced in modern times. Other highlights included a selection of coins and coin dies manufactured by an employee of the Warsaw Mint Józef Majnert (1813–1879), and the works of a trio of 19th-century forgers, the Hausmann, Fajn & Igel partnership, minted in gold. Fragments of several forgery treasure troves were also on display. The history of counterfeit money narrated throughout the exhibition was concluded with some fascinating objects from the interwar period (the Second Polish Republic), and from the times of Polish People’s Republic, as well as examples of present-day Chinese mass production of historical coin replicas. Moreover, the exhibition showed paper money counterfeits, those manufactured to the detriment of the collectors (such as the contemporary forgeries of the Kościuszko Uprising banknotes issued in 1794), as well as those produced in the interwar period and during World War II. Anna Bochnak and Mateusz Woźniak were curators of the exhibition.

An academic session entitled “Znaleziska monet władców Królestwa Bosporańskiego na terenie środkowo- i wschodnioeuropejskiego Barbaricum” (The Coin Finds of the Rulers of the Bosporan Kingdom in Central and Eastern European Barbaricum) took place in the lecture hall of the Emeryk Hutten-Czapski Museum on March 28, 2019. The event was organized jointly with the Numismatic Section of the Commission on Archaeology of the Krakow Branch of the Polish Academy of Sciences. The person who linked the two institutions was Jarosław Bodzek who did the honours and inaugurated the session by delivering a presentation outlining the general issues of the conference, and in the further course of the proceedings gave a lecture on “Znaleziska monet władców Królestwa Bosporańskiego z terenu Polski” (The Coins of the Rulers of the Bosporan Kingdom Found in Poland.) Furthermore, thanks to the cooperation of the Numismatic Cabinet with the Numismatic Section, at the very same venue on November 14, 2019 Prof. Koray Konuk (CNRS Bordeaux Montaigne University) gave two lectures entitled “The 2015–2018 archaeological campaigns at Euromos in Caria” and “A recent project in digital humanities: Historia Numorum Online.”

Work on Volume 14 of the periodical *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* continued throughout the year 2019. The volume was edited by Jarosław Bodzek, Mateusz Woźniak, Dorota Malarczyk, Anna Bochnak and Barbara Zając (Jagiellonian University in Kraków), while the list of authors who had contributed articles to it included Anna Bochnak, Jarosław Bodzek and Mateusz Woźniak (the volume is scheduled for publication in 2020). The year 2019 saw the completion of editorial work on the first volume of a new book series entitled *Medal i sztuka medalierska* (Medals and the medallic art), edited by Mateusz Woźniak, Paulina Taradaj (National Museum in Krakow) and Agnieszka Smołucha-Sładkowska (Jagiellonian University in Kraków).

The staff members of the Numismatic Cabinet did not fail to participate in several international conferences. In May 2019 Anna Bochnak and Dorota Malarczyk went to Ukraine to attend the 16th International Conference titled *The Archaeology of Western Ukraine* (Lviv, May 22–24, 2019). The papers they delivered there were titled, respectively, “Karol Bołsunowski i jego listy słane z Kijowa do redakcji *Wiadomości Numizmatyczno-Archeologicznych* w Archiwum Muzeum Narodowego w Krakowie” (Karol Bołsunowski and his letters sent from Kyiv to the editors of *Wiadomości Numizmatyczno-Archeologiczne* in the Archives of the National Museum in Krakow), and “Wczesnośredniowieczny skarb srebrny z Sądownej Wiszni w obwodzie lwowskim (Ukraina)” (The early mediaeval silver hoard from Sudova Vyshnia in the Lviv Oblast, Ukraine). Participants of the 22nd *International Conference on Non-Ferrous Metal Casting. Science and Technology* organized in Bobolice, Upper Silesia (May 30–June 1, 2019) had the opportunity to listen to the lecture delivered by Anna Bochnak and Aldona Garbacz-Klempka (AGH University of Science and Technology), entitled “Analiza metaloznawcza ołowianych plomb typu drohiczyńskiego ze zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie” (The physical metallurgy analysis of Dorogichin-type leaden seals from the collection of the National Museum in Krakow). The 4th edition of the numismatic conference *Numismatica Centroeuroepaea* took place in the autumn; this time it was hosted in Kremnica (Slovakia), from September 23–26, 2019. Among the speakers were Anna Bochnak (in collaboration with Iwona Młodkowska-Przepiórkowska) who delivered a paper titled “XVII-wieczny skarb monet znalezione na cmentarzu przy kościele św. Barbary na Starym Mieście w Częstochowie” (The 17th-century hoard of coins discovered in the graveyard at St Barbara’s Church in the Old Town of Częstochowa), Dorota Malarczyk delivered a paper entitled “Na wschód od Bugu – wczesnośredniowieczne skarby srebrnych monet orientalnych z terenów Ukrainy” (East of the Bug River – the Early Mediaeval silver hoards of Oriental coins found in Ukraine), and Mateusz Woźniak (in collaboration with Krzysztof Tunia) gave a lecture entitled “Monety z wczesnośredniowiecznego cmentarzyska

w Stręgorzycach, pow. Kraków” (The coins from the Early Mediaeval burial ground in Stręgorzyce, Krakow district). An international conference *Languages and Civilizations. Oriental Studies in Krakow 1919–2019* was also organized by the Jagiellonian University in Kraków (October 14–16, 2019) and attended by our staff member Dorota Malarczyk, who gave a lecture titled “Oriental coins in the collection of the Numismatic Cabinet of the National Museum in Krakow.”

Mateusz Woźniak was one of the speakers at the conference *Kraków w IX–XIII wieku* (Krakow in the 9th–13th cent.) organized by the Polish Academy of Arts and Sciences (October 23, 2019), where he presented a paper titled “Moneta i mennictwo w Krakowie w X–XIII w.” (Coins and coin minting in Krakow in the 10th–13th cent.).

Pursuing her mission to popularize knowledge about numismatics of the Near and Far East, Dorota Malarczak took part in the project *Grandes colecciones de moneda y su gestión*, organized by Casa de la moneda de Madrid and Universidad Autonoma de Madrid (July 22–24, 2019). While in Madrid, she delivered a paper titled “Collections of early-medieval Islamic coins in Poland” and taught hands-on workshops on identifying mediaeval Islamic coins. Second-year Indology students from the Institute of Oriental Studies at the Jagiellonian University had the opportunity to acquaint themselves with similar topics and enjoy the company of the same speaker on June 5, 2020 – “Mennictwo średniowiecznych Indii Północnych: Sułtanat Delhi” (The coinage of mediaeval North India: the Delhi Sultanate), and on December 11, 2019 – “Mennictwo Sułtanatu Delhi” (The coinage of the Delhi Sultanate). Jarosław Bodzek was one of the lecturers at the 19th (Krakow based) edition of the Toruń Ancient Numismatics Workshops (Krakow, October 5–6, 2019), where he delivered a paper entitled “Ateńskie sówki i ich naśladownictwa” (The Athenian “owl” tetradrachms and the imitations thereof). He also shared his knowledge on “Mennictwo perskie okresu Achemenidów” (The Persian coinage of the Achaemenid period) with the students of Iranian studies at the Jagiellonian University (December 11, 2019). The participants of the 4th lecture session “W numizmatyce tyle widzisz ile wiesz” (In numismatics you only see as much as you know) which accompanied a numismatic auction organized by Damian Marciniak’s Numismatic Cabinet in Warsaw on May 24, 2019 had the opportunity to familiarize themselves with the history of our Numismatic Cabinet, as it was portrayed by Mateusz Woźniak in his paper titled “Moneta nerwem rzeczy... Muzeum im. Emeryka Hutten-Czapskiego wczoraj i dziś” (Coin is the nerve of all things. (...) Emeryk Hutten-Czapski Museum: its past and present).

Work on the internal research projects that are part of the statutory activity of the National Museum in Krakow was continued by our staff members. Anna Bochnak conducted further research on “Plomby typu drohiczyńskiego w zbiorach MNK” (Dorogichin-type seals in the collection of the National Museum in Kraków),

Jarosław Bodzek worked on “Starożytne monety syryjskie w kolekcji Muzeum Narodowego w Krakowie” (The ancient Syrian coins in the collection of the National Museum in Krakow), Dorota Malarczyk carried on with her research on “Dirhamy dynastii Sāmānidów we wczesnośredniowiecznych skarbach z terenu Polski” (The dirhams of the Sāmānid dynasty in early mediaeval hoards from the territory of Poland), and Mateusz Woźniak completed the last year of his research project on “Najstarsze monety polskie w świetle badań ich składu pierwiastkowego” (The oldest Polish coins in the light of an analysis of their elemental composition).

Jarosław Bodzek and Dorota Malarczyk were also involved in the work connected with the International Numismatics Congress which is scheduled to take place in Warsaw in 2022, serving as, respectively, Vice Chairman and member of the Organizing Committee. Both of them are also members of the editorial board working on the publication of the upcoming *Survey of Numismatic Research 2014–2020*.

Our efforts to promote numismatics among the general public continued with our cycle of lectures entitled “Numizmatyka, czyli co?” (Numismatics. What is it?) (11th edition). The following presentations were given by our staff members as part of that programme: “Znany jak zły szeląg? – Tytus Liwiusz Boratini” (Does a bad penny always turn up? Tito Livio Burattini) and “Cienie numizmatyki – fałszerze monet i ich demaskatorzy” (The dark shadows of numismatics: of coin forgers and their exposers) by Anna Bochnak; “Sarmaci, rzymskie monety i polskie kolekcje numizmatów” (Sarmatians, Roman coins and Polish numismatic collections) and “Subaeraty, subargenteusy, «limesfalsa» i inne. Fałszerstwa monet w starożytności” (Subaerati, subargentei, “limesfalsa” etc. Coin forgeries in the antiquity) by Jarosław Bodzek; “Historia PWPW od chwili powstania do czasów II wojny światowej. Część I” (The history of Polish Security Printing Works from its establishment until World War II. Part I), “Zabezpieczenia i fałszerstwa pieniądza papierowego” (Security features and forgeries of paper money) by Anda Jaworucka-Drath; “Słudzy i władcy – mennictwo mamelukich sułtanów Egiptu i Syrii (1250–1517)” (Servants and rulers – the coinage of the Mamluk sultans of Egypt and Syria, 1250–1517) by Dorota Malarczyk; and “Czy Piast Kołodziej bił monety?” (Did Piast the Wheelwright struck coins?) by Mateusz Woźniak. A guest appearance within our lecture series was made by Dariusz Jasek from the Krakow branch of the Polish Numismatic Society who delivered a lecture entitled “Największe złote monety – europejskie emisje studukatówki” (The largest gold coins ever – European emissions of the one hundred ducat coin). Other noteworthy activities undertaken to popularize numismatics included our involvement in the Long Night of Museums. The theme of the 2019 edition of the event was nature (the Polish slogan read “NATURALnie”). Therefore, the two lectures we prepared for the occasion were appropriately titled “Naturalnie

pieniądz – pieniądz przedmiotowy” (Naturally, the money – commodity money) by Anna Bochnak, and “Naturalnie pieniądz – nieoczywiste formy” (Naturally, the money – the nonobvious forms) by Jarosław Bodzek.

Jarosław Bodzek and Mateusz Woźniak cooperated with the Academic Circle of Archaeology Students at the Jagiellonian University in organizing the last Polish edition of the international student and doctoral student conference *Pecunia omnes vincit* (May 31 – June 1, 2019; future editions of the event are to be held in Hungary), as well as the next (Krakow based) edition of the Toruń Ancient Numismatics Workshops (October 5–6, 2019) whose main organizer is the “*Traditio Europae*” Foundation.

As we do every year, the staff members of the Numismatic Cabinet cooperated with the Krakow branch of the Polish Numismatic Society. Among the events we organized together were: a lecture titled “O niektórych kontrowersjach związanych z monetami średniowiecznymi z mennicy krakowskiej” (On some of the controversies surrounding mediaeval coins from the Krakow mint) which was delivered by Mateusz Woźniak, and a meeting dedicated to coin and banknote forgeries followed by a guided tour of the *Uwaga! Falszerstwo* (Warning! Forgery) exhibition by Anna Bochnak and Mateusz Woźniak.

Moreover, classes in numismatics were held for second-year students of museology from the University of Rzeszów. The topic of the classes was “Numizmatyka antyczna i średniowieczna” (Ancient and mediaeval numismatics), and the staff members involved were Anna Bochnak and Dorota Malarczyk.

In 2019 the National Museum in Krakow celebrated its 140th birthday. The climax of the festivities was the gala that took place on October 11 at the Juliusz Słowacki Theatre in Krakow. During that event, several Numismatic Cabinet staff members were awarded civil state decorations in recognition of exemplary public service: Jarosław Bodzek received the Silver Cross of Merit, Matusz Woźniak received the Bronze Cross of Merit, while Anna Bochnak, Anda Jaworucka-Drath and Dorota Malarczyk received the Decoration of Honour Meritorious for Polish Culture.

In 2019 we were visited by Sergey Białopolski (Ukraine, Lviv Collectors’ Society), Dr Howard Berlin, (USA, the author of *The Numismatourist: The Only Worldwide Travel Guide to Museums, Mints, and Other Places of Interest for the Numismatist*), Ethan Gruber (USA, American Numismatic Society), Prof. Andrew Meadows (Great Britain, New College, Oxford), Dr Stepan Stepanenko (France, Ecole Pratique des Hautes Etudes, Paris Sciences et Lettres), Prof. David Wigg-Wolf (Germany, Römisch-Germanische Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts), and Prof. Koray Konuk (France, CNRS Bordeaux Montaigne University).

THE BIBLIOGRAPHY OF THE STAFF MEMBERS OF THE NUMISMATIC CABINET FOR THE YEAR 2019 (including items issued in 2019 with the publication date of 2018)

BOCHNAK, A. and WOŹNIAK, M. 2018. "Fragment XVI-wiecznego skarbu z Zawiercia-Kromołowa ze zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie", *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* 13: 245–271.

BODZEK, J. and WOŹNIAK, M. 2018. "Bogumiła Haczewska (4 May 1943–31 December 2017)", *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* 13: 345–356.

JAWORUCKA-DRATH, A., together with KLISIŃSKA-KOPACZ, A., LECH, K., del HOYO-MELÉNDEZ, J.M., MENDYS, A. and ŁYDŹBA-KOPCZYŃSKA, B. 2019. "Provenance studies of «Kościuszkobanknotes» – one of the oldest paper banknotes in Europe. Using Raman spectroscopy in conjunction with other analytical techniques", *Journal of Raman Spectroscopy*, online: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/jrs.5710>

WOŹNIAK, M. 2018. "DVX CRACOVIAN – brakteat ze skarbu krakowskiego". In: W. GARBACZEWSKI and R. MACYRA (eds.), *Studia nad dziejami pieniądza i bankowości w Polsce*, vol. 4: *Pieniądz i banki w Małopolsce*, Poznań: 135–150.

WOŹNIAK, M. 2018. "Kronika Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie (2017)", *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* 13: 315–329.

Translation: Maria Piechaczek-Borkowska

Author's address:

Mateusz Woźniak
Numismatic Cabinet
National Museum in Krakow
12 Piłsudskiego Street
31–109 Krakow, Poland
mwozniak@mnk.pl

Il. 1. Wystawa *Uwaga! Falszerstwo*. Fot. Piotr Idem
Fig. 1. Exhibition *Warning! Forgery*. Photo by Piotr Idem

348

Il. 2. Lech Kokociński. *Uwaga! Falszerstwo* (wernisaż wystawy). Fot. Piotr Idem
Fig. 2. Lech Kokociński. *Warning! Forgery* (vernissage of the exhibition). Photo by Piotr Idem